

Panel naukowy

Vincentiana I. Wincenty z Kielc. Epoka i dziedzictwo W ramach: *Mid-Europe Early Music Festival Kielce 2021*

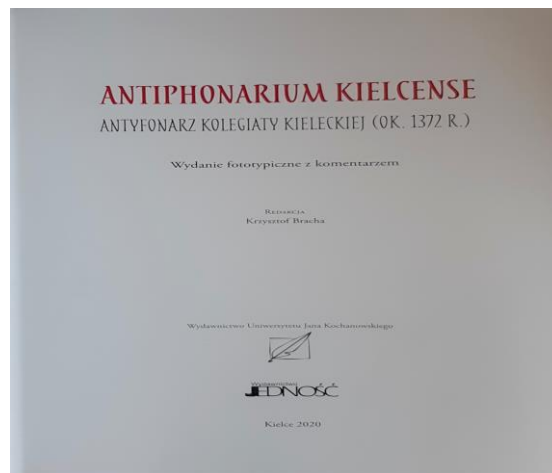
Data: **21.10.2021 r.**

Miejsce obrad: Kielce Biblioteka Uniwersytecka UJK, ul. Uniwersytecka 19, sala konferencyjna.

Organizatorzy: Instytut Historii UJK Kielce, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego Kielce.

Sekretariat: prof. dr hab. Krzysztof Bracha (IHUJK Kielce), ks. dr Andrzej Kwaśniewski (UKSW Warszawa).

Sponsor: Grant MKiDN, ROT WŚw. pt.: „Drugie świętokrzyskie Dni Muzyki Dawnej im. Wincentego z Kielc”.

Panel naukowy pt.: „Wincenty z Kielc. Epoka i dziedzictwo” – inauguracyjne spotkanie w ramach planowanych cyklicznych debat: *Vincentiana Kielcensis*, z wykładami specjalistów o charakterze interdyscyplinarnym, z udziałem historyków, historyków sztuki, bibliologów, muzykologów, filologów, literaturoznawców i teologów jest spotkaniem, które towarzyszy festiwalowi muzycznemu *Mid-Europe Early Music Festival 2021*. To coroczne wydarzenie artystyczne zainicjowane w 2020 roku i organizowane przez s. Hannę Szmigielską OSB, dyrygentki *Schola Cantorum Kielcensis*. Panel naukowy pełni w nim rolę merytorycznego suportu.

Wybór tematu nie jest przypadkowy. We wrześniu 2020 roku nakładem Wydawnictwa UJK (w kooperacji Wydawnictwa Jedność) ukazał się reprint – fototypiczna edycja rękopisu *Antyfonarza kieleckiego* z ok. 1372 r. pod redakcją Krzysztofa Brachy, bezcennej księgi liturgicznej przechowywanej w Skarbcu Bazyliki Katedralnej w Kielcach pw. Wniebowzięcia NMP. *Antyfonarz kielecki* to rękopis liturgiczno-muzyczny, księga śpiewów zawierająca zbiór pieśni, antyfon z incypitami psalmów, responsoriów oraz hymnów ułożonych zgodnie z biegiem kościelnego kalendarza liturgicznego, który został przepisany ok. 1372 r. na zlecenie i z fundacji kanonika kieleckiego i kustosa krakowskiego Mikołaja syna Goworka z przeznaczeniem dla kolegiaty kieleckiej.

Antyfonarz kielecki utożsamiany jest przede wszystkim z prymarnym przekazem rękopiśmiennym *Oficjum o św. Stanisławie*, do którego należy słynny hymn *Gaude, mater Polonia*, wybitnym dziełem liturgicznym, hagiograficznym, literackim, muzycznym i

historiograficznym, autorstwa krakowskiego dominikanina Wincentego z Kielc (wg niektórych badaczy z Kielczy). Hymn *Gaude, mater Polonia* do czasów bitwy pod Grunwaldem i popularyzacji *Bogurodzicy*, spełniał rolę pieśni ojczyźnianej (*carmen patrium*). Śpiewamy go do dziś m.in. podczas inauguracji roku akademickiego we wszystkich polskich uczelniach. *Antyfonarz kielecki* jest najstarszym w Polsce rękopisem datowanym z przekazem słynnego *Oficjum* wraz z pieśnią *Gaude, mater Polonia*. Wincenty to najważniejsza osobowość Polski XIII w. Jego koncepcja ideowo-polityczna i wyniesienie na ołtarze w 1253 r. biskupa krakowskiego Stanisława ze Szczepanowa jako patrona narodowego oraz symbolu zjednoczenia rozbitego na dzielnice państwa polskiego, odcisnęła trwałe piętno na kolejnych stuleciach i jest do dziś jednym z kamieni węgielnych wspólnotowego myślenia o państwie i narodzie. Wincenty to główny protagonista i współtwórca kultu wyniesionego na ołtarze biskupa krakowskiego, którego zasięg przekroczył granice i wprowadził Polskę do elitarnego grona jednej z najstarszych ojczyzn świętych patronów w chrześcijańskiej Europie. Wincenty wprowadził do świadomości współczesnych dwie wielkie idee: myśl o zjednoczeniu państwa w jedno silne Królestwo pod berłem rodzimej dynastii piastowskiej jako warunku przyszłej pomyślności oraz określenie Polski „matką”. Inwokacja do „matki Polski” pojawiła się pod piórem rodzimego autora bodaj po raz pierwszy w historii polskiego piśmiennictwa i nie była li tylko literacką metaforą, lecz aktem umiłowania Ojczyzny, troski o jej przyszłość, wyznaniem patriotyzmu. Wincenty to także pierwszy znany z imienia kompozytor polski.

Recepcja jego twórczości jest żywym zjawiskiem kulturowym do dziś, wartym promocji oraz pogłębionej debaty naukowej w perspektywie stuleci, czemu służyć ma wspomniana konferencja i jej cykliczny charakter. Twórczość Wincentego idealnie wpisuje się w rolę patrona festiwalu, personifikuje najstarszą fazę dziejów kultury muzycznej dawnej Polski oraz wnosi wartość promocyjną regionu na niwie turystyki kulturowej.

Organizacja panelu odbywa się w ramach otrzymanego przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego we współpracy z wymienionymi wyżej podmiotami Grantu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego: „Drugie świętokrzyskie Dni Muzyki Dawnej im. Wincentego z Kielc”.

Program

- 10.00-10.15: *Otwarcie*
- 10.15-10.45: dr Piotr Okniński (Wydział Historyczny Uniwersytet Warszawski)
Wincenty z Kielc lub Kielczy. Stanowisko historiografii a wymowa źródeł
- 10.45-11.15: dr hab. prof. UJ Wojciech Drelicharz (Instytut Historii Uniwersytet Jagielloński)
Koncepcje historiograficzne dominikanina Wincentego i ich recepcja w dziejopisarstwie małopolskim XIII-XV w.
- 11.15-11.45: prof. dr hab. Krzysztof Bracha (Uniwersytet Jana Kochanowskiego Kielce)
O wincentiańskiej metaforze „mater Polonia” polemicznie.
- 11.45-12.15: Przerwa kawowa
- 12.15-12.45: prof. dr hab. Mieczysław Mejer (Instytut Badań Literackich PAN Warszawa)
Komentarz Michała Falkenera z Wrocławia do hymnu ‘Gaude mater Polonia’ na tle średniowiecznej praktyki komentatorskiej
- 12.45-13.15: dr Anna Ledzińska (Instytut Języka Polskiego PAN Kraków)
Wincentiański portret św. Stanisława w świetle danych językowych

- 13.15-13.45: ks. dr Andrzej Kwaśniewski (Uniwersytet Kardynała Wyszyńskiego Warszawa)
Teksty o św. Stanisławie w zbiorach dawnej Biblioteki Kapituły Kieleckiej
- 13.45-14.15: mgr Małgorzata Wilk-Grzywna (Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego Kielce)
Kreowanie produktu turystycznego w oparciu o średniowieczne dziedzictwo kulturowe regionu świętokrzyskiego
- 14.15-15.00: *Zakończenie*
- 15.00-15.30: *Koncert: Schola Cantorum Kielcensis, dyrygentka s. Hanna Szmigielska OSB.*